

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö 28.5.2020 VN/13250/2020

Lausunto esityksestä metsitystukilaista

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
(= ELY-keskus) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Y-vastuualue:

Luonnon monimuotoisuus

Lakiesityksessä on kiinnitetty hyvin huomiota luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisiin elinympäristöihin eli uhanalaisimpiin luontotyyppeihimme perinnebiotooppeihin. Valmistelussa on myös tiedostettu, että em. luontotyyppejä on ns. joutoalueilla, joihin metsitystuki tulisi pääosin kohdistumaan.

Maamme perinnebiotoopit inventoitiin puutteellisesti 1990-luvulla ja tilannetta on paikattu erilaisten hankkeiden avulla. Silti jo v. 2000 asetetusta tavoitteesta 60 000 ha ollaan edelleen kaukana. Ympäristöministeriön käynnistämä HELMI-ohjelma on tuonut lisäresursseja ministeriön v. 2019 käynnistämään päivitysinventointiin sekä perinnebiotooppialueiden hoidon suunnitteluun.

Inventoinnit ovat hyvässä vauhdissa, mutta tarkkaa valtakunnallista paikkatietoanalyysiä arvokkaiden ja kunnostuskelpoisten kohteiden sijainnista ei kuitenkaan ole vielä tehty. Asiasta on keskusteltu ympäristöministeriön vetämässä perinnebiotooppien inventoinnin ohjausryhmässä ja todettu, että aineisto analyysin tekemiseen on olemassa ja henkilöresurssien varmistuttua valtakunnallinen analyysi tullaan tekemään viimeistään talven 2020-21 aikana VARELY:n, Metsähallituksen ja SYKE:n yhteistyönä. Analyysin oletetaan tuovan esille ison osa kohteita, jotka historiallisten karttojen sekä olemassa olevan monimuotoisuusaineiston perusteella katsotaan täyttävän kunnostettavan perinnebiotoopin kriteerit.

Lakiesitys lähtee siitä, että ELY-keskus antaa metsitystukikohteista metsäkeskusta sitovan lausunnon. Em. analyysin tulokset vähentäisivät oleellisesti ELY-keskukseen monimuotoisuusarvioinnin vuoksi lausunnon tulevien metsityskohteiden määrää, sillä metsäkeskus voi käyttää analyysin aineistoa (shape-file) suoraan omassa ArcGIS-pohjaisessa järjestelmässään ja karsia jo varhaisessa vaiheessa tukeen sopimattomat kohteet. Aiotussa laajuudessaan lausunnot tulisi muutoin VARELY:n Y-vastuualueen osalta vaatimaan lähes yhden henkilötyövuoden.

Perinnebiotooppeja koskevien analyysitulosten ulkopuolelle jää kuitenkin alueita, joilla on muu monimuotoisuuden kannalta merkittävä rooli, esim. tiettyjen lajiryhmien, kuten hyönteisten kannalta. Näitä koskevien tukihakemusten osalla ELY-keskuksen lausunnon on keskeinen rooli.

Tällaisia alueita ovat ainakin:

- peltolohkot, joille jossain vaiheessa ennen v. 2019 on myönnetty maatalouden ympäristökorvaus (lumo- tai maisematuki)
- peltolohkot, jotka rajautuvat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaihin lintuvesiohjelmakohteisiin, myös ohjelmakohteiden ulkopuoliset FINIBA-kohteet mukaan lukien
- peltoheitot, joilla tiedetään olevan erityisiä lajistoarvoja, esim. Satakunnassa tummaverkkoperhosen esiintymät
- sisämaan kangasketomaiset/nummimaiset niityt, jotka eivät tule esille paikkatietoanalyysillä
- soidensuojelualueiden reunoilla olevat pellot, jotka monimuotoisuuden näkökulmasta tulisi mieluummin palauttaa kosteiksi elinympäristöiksi kuin muuttaa metsiksi, jolloin kuivatustarve säilyy ennallaan
- lehdoista raivatut vanhat pellot, joiden tulisi pikemminkin antaa kehittyä luontaisesti takaisin lehdoiksi tai vähintäänkin niiden metsittämisessä tulisi suosia lehtipuita
- letoista raivatuilla pelloilla saattaa edelleen olla suuria luontoarvoja, joten ne kannattaa ennallistaa etupäässä letoiksi eikä metsittää
- alueet, jotka sijaitsevat arvokkaiden maisema-alueiden täydennyksissä ja vanhojen rajausten muutosalueilla tai RKY-alueiden läheisyydessä
- Arvokkaita maisema-alueita on täydennetty sekä rajauksia muutettu tämän jälkeen (2010-2014).

Turvepellot:

Turvepeltojen osalta metsitys tuottaa etukäteen katsoen suurimmat ilmastohyödyt. Tapauskohtaisesti on kuitenkin tarpeen varmistaa, ettei metsitys tarvittavine toimenpiteineen sido lopulta vähemmän hiiltä kuin jos pellon annettaisiin kehittyä luontaisesti tai kevyin toimenpitein

takaisin suon suuntaan. Laajamittaisemmin käytöstä poistuvien turvetuotantoalueiden osalle tulisi tehdä kokonaisvaltaisempaa maankäytön suunnittelua, jolloin potentiaalisimmat alat voitaisiin säästää kehittymään kohti turvetta tuottavaa ja siten hiiltä sitovaa ekosysteemiä. Vähimmilläänkin niillä olisi merkitystä ravinteita sieppaavina ja valuntaa tasaavina altaina. Väliaikaisen metsityksen (lain ehdottama 10 vuoden metsämaavelvoite) tuottama ilmastohyöty jää vähäiseksi.

Muuta huomioitavaa:

Metsityskohteilla on syytä painottaa oikean puulajin valintaa. Huonolaatuinen ja ravinnehäiriöinen metsä ei tuota ilmastohyötyjä. Lisäksi ELY-keskuksen Y-vastuualue haluaa kiinnittää huomiota edelleen koko maassa tehtävään pellonraivaukseen. Osa pelloista raivataan monimuotoisiin lehto- ja pienvesikohteisiin sekä ikääntyneisiin metsiin, mikä toimenpiteenä on selkeästi ristiriidassa kyseessä olevan metsityslain ilmastotavoitteen kanssa. Metsällä on suuri merkitys myös hydrologian ja vesiensuojelun kannalta: Puuston kuutiomäärä/ha on merkittävimpiä tekijöitä, jotka vaikuttavat muodostuvan valunnan suuruuteen. Puuston kuutiomäärän lisääminen 50 m³/ha luokkaan 100 m³/ha pienentää valunnan arvoa 2 km² kokoisella valuma-alueella Varsinais-Suomessa 110 l/s*km² arvoon 70 l/s*km². Ero on merkittävä. Puuston kuutiomäärän lisääminen on yksi tehokkaimmista tavoista pienentää tulvahuippua (Lähde; Maankuivatuksen suunnittelu 1986, s.86).

Pykäläkohtaiset kommentit

HE-luonnoksessa on todettu, että YVA-menettely voi tulla yksittäistapauksessa kyseeseen joissakin isoissa metsityskohteissa (laajat entiset turvetuotantoalueet). HE:ssä ei kuitenkaan huomioida, että YVA-lain 31 §:n mukaan myös muusta kuin 3 §:ssä tarkoitettusta hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista **siinä laajuudessa** kuin kohtuudella voidaan edellyttää. HE:ssä ei ole huomioitu lainkaan metsityksen mahdollisia vaikutuksia muuhun luonnon- ja rakennettuun ympäristöön kuin itse metsitettävään alueeseen, esim. vaikutukset viereiseen Natura-alueeseen, RKY-alueisiin jne.

12 § ELY-keskuksen lausunto

Pykäläluonnoksen mukaan ELY-keskuksen tulee lausunnossaan ottaa kantaa "6 §:n 1 momentin 3–6 kohdan edellytyksiin sekä tarvittaessa 5 §:n 4 momentin asiakokonaisuuksiin ja metsitettävän alueen vesitalouteen". Em. perusteella näyttäisi siltä, että lausunnon valmistelu edellyttäisi Y-vastuualueiden useiden yksiköiden ja E-vastuualueen osallistumista lausunnon valmisteluun, mikä tarkoittaisi myös vastaavaa henkilöresurssitarvetta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen osalla resurssitarpeen on arvioitu olevan 0,5-1 htv ja valtakunnallisesti 7-8 htv. Em. henkilöresurssit tulee osoittaa ELY-keskuksille lakiesityksessä esitettyä lausunnotmenettelyä varten.

Lain selkeyden vuoksi voisi todeta, että "Metsäkeskus ei voi tehdä myönteistä tukipäätöstä ellei ELY-keskus ole lausunnossaan puoltanut hakemusta."

13 § Tukipäätös

Tukipäätöksessä tulisi tuoda esille myös se, sovelletaanko hankintalakia 1397/2016 sen 5 §:n 1 momentin 5) -kohdan perusteella, mikäli metsittäminen toteutetaan tavara- ja palveluhankintana.

15 § Toteutusilmoitus

"Metsäkeskukselle on tehtävä metsitystukeen hyväksytyyn alueen metsittämisen perustamistoimenpiteiden loppuunsaattamisesta toteutusilmoitus viivytyksettä, kuitenkin viimeistään 9 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättyessä." Laissa tulisi em. määräaika ilmoitukselle säätää tarkemmin "kuitenkin viimeistään 9 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymispäivänä."

16 § Tukipäätöksen mukaisten velvollisuuksien ja oikeuksien siirtyminen (ja takaisinperintäsäännökset)

"Edellä 13 §:ssä tarkoitetussa tukipäätöksessä yksilöidyn alueen omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisen jälkeen tuensaajan oikeusasemassa on tämän lain mukaisine velvollisuuksineen ja oikeuksineen alueen uusi omistaja tai haltija. Mainitut velvollisuudet ja oikeudet sisältyvät tukipäätökseen."

Tämän osalta pitäisi pohtia, tulisiko tukipäätökseen sisällyttää ehto, että omistus- ja hallintaoikeuden siirtymistilanteissa uutta omistajaa tai hallintaoikeuden haltijaa tulee informoida tukipäätöksen velvoitteista. Pykälän vaikutukset ulottuvat myös mahdolliseen takaisinperintään ja on kohtuutonta, että uuteen omistajaan tai hallintaoikeuden haltijaltaan kohdistetaan takaisinperintätoimia, mikäli em. tahot eivät ole olleet tietoisia eikä heidän ole pitänytkään olla tietoisia em. metsityselvoitteista. Velvoitteita (metsitys) ei kuitenkaan liene tarkoitus viedä Maanmittauslaitoksen KTJ:ään.

E-vastuualue:

E-vastuualue haluaa kiinnittää huomiota, että julkisyhteisöt on rajattu tuen saamisen ulkopuolelle. Olisiko tuensaajatahojen laajentaminen kuitenkin metsityksen ja ilmastohyötyjen kannalta kustannustehokkaampaa, mikäli näin saataisiin laajempia ja yhtenäisempiä alueita metsitykseen.

Turvepohjaisten peltojen pitäminen ympäri vuoden kasvipeitteisenä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Vähentääkö näiden peltojen

kenties väliaikaiseksi jäävä metsitys em. ilmastolle vahingollisten kaasujen päästöjä vai toimiiko päinvastoin?

Lakiluonnoksessa esille tuotu tuen porrastaminen on järkevää.

E-vastuualue korostaa myös riittävää luonnon monimuotoisuuden huomioimista metsitystukipäätöksissä. Tarvittaessa on alueille syytä tehdä maastokäynti.

On hyvä, että lakiesityksessä tullaan huomioimaan myös neuvonnallinen osuus, jolloin on odotettavaa, että alueiden metsittäminen tullaan tekemään kustannustehokkaasti ja tarvittavat hoitotoimenpiteet ovat realistisia ja kohteelle sopivia.

Hylätyt pellot ovat usein hyviä kasvualustoja vieraslajeille, kuten jättibalsamille ja lupiinille, etenkin jos ovat autioituneiden tilojen yhteydessä. Metsittäminen ei hävitä kyseisiä kasveja, mutta voi hidastaa niiden leviämistä, kun tuodaan kilpailua elinympäristöstä kohteelle. Vieraslajit metsitettävällä kohteella (etenkin niiden hävittäminen) lisäävät perustamisen sekä hoidon kustannuksia sekä työmäärää suuresti.

Myös luonnon monimuotoisuuden kannalta ehdotettu 0,5 ha pinta-ala on välttämätön, koska se rajaa pienet, muutamien kymmenien aarien kokoiset kohteet pois. Viimeksi mainitut voivat olla tärkeitä esiintymiä suojelluille luontotyypeille sekä uhanalaisten ja muiden harvinaisten lajien esiintymisalueita. Hyvin pieniä alueita ei ole myöskään yksittäisen päätöksen vaatiman hallinnollisen työn vuoksi tarkoituksenmukaista ottaa tukijärjestelmään.

Suomessa on 156 valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, joilla turvataan edustavien ja elinvoimaisten maaseutumaisemien säilyminen. Nykyiset arvokkaat maisema-alueet on valittu valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995. Arvokkaita maisema-alueita on täydennetty sekä rajauksia muutettu tämän jälkeen (2010-2014). Valtioneuvostolle ei ole kuitenkaan vielä tuotu hyväksyttäväksi uutta ehdotusta arvokkaiksi maisema-alueiksi, joten ehdotuksen kohteet tulee myös huomioida päätöksissä.

Ylijohtaja Olli Madekivi

Ylitarkastaja Leena Lehtomaa

Lausunto on sähköisesti hyväksytty ja merkintä hyväksynnästä on viimeisellä sivulla

Tämä asiakirja KEHA/2338/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2338/2020 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Madekivi Olli 02.07.2020 14:46

Esittelijä Lehtomaa Leena 02.07.2020 14:47